



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Obscuvriora Aliqvot Capita Geneseos Phil. Mel.
Annotationes**

Melanchthon, Philipp

[Nürnberg], 1524

VD16 M 3465

Capvt Secvndvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36146

naturæ, ordinantis singula ad gloriæ suæ ostensionē, & ad mutuuum obsequiū inter creaturas: ut si de homine loquaris, homo conditus est ad imaginem dei. Et uidit deus bonū esse opus quod fecerat, id est, ordinat hominem ad imaginem illam conseruandam, & cum imago dei sit p̄sum esse luce & cognitiōe dei, ordinatur homo ad cognoscendū & glorificandū deū. Deinde q̄ uidet bonū opus esse, destinat utilitati creaturarum, ut mutuuum obsequium alij alijs præstemus. Item lex charitatis expressa est, cum iubet crescere & multiplicari. Nam cum gignere iubet, certe excolere præcipit quæ genuimus. Ita inter se omnes homines necessitudine genituræ coheremus. Iam in Hebræis pro crescite est fructificate, quod ad omnia obsequia pertinere uidetur.

CAPVT SECVNDVM.

IN scripturis de sabbato passim multa leguntur, quæ ex hoc loco uelut ex fonte deriuata sunt. Primum autē hic queritur, quomodo septimo die quieuerit, cū tamē perpetuo creet, iuxta illud in Iohanne: Pater meus usq; modo operatur. Et in Actis: In ipso sumus, uiuimus & mouemur. Respondco primum, hanc requiem esse accipiendam sic, q̄ non perrexit plura genera rerum condere, quàm enumerata sunt, adeoq; q̄ conquiescat deus i hoc opificio. Ita certo sentimus, nō plures esse

ANNOTATIONES PHIL.

aut futuros mūdōs, hunc solum esse hominum ortum & lapsum, hoc solū esse hominū genus, ad quos Christus pertinet, quod expectet consumationem seculi, et iudicium.

Item ideo circumscripsit creaturas, et finiuit opus die septimo, cum iam omnia homini subiecisset, ut certo sciremus, omnia nobis subiecta esse, siquidem nulla alia genera creaturarum erant condenda: hoc dominiū in Adam amissum, in Christo recuperauimus. Postremo ideo cum quiescit in hoc opificio, ut sciamus hoc esse opificiū, quod glorificandum sit.

Requies finit genera creaturarum, sed hæc non consummatur, nisi ubi nihil prorsus operatur deus, & creaturæ intereunt. Ea requies est Christi, qui deus est, morientis, & quiescentis sabbato in sepulchro, & uere sabbatizantis: hic locus significauit ergo Moses hoc uerum sabbatū dei. Præterea hoc sabbatum dei, & interitus creaturarū benedicuntur & sanctificantur, ergo non sic intereunt creature ut nō renouentur, sed ut ex hoc interitu renascentur glorificatæ, & sanctificatæ.

Exod. 20 Et hoc est quod Exodi uigesimo præcipitur sanctificatio sabbati, scilicet ut credamus sabbatum Christi sanctum esse & salutare, et nostrū sabbatum seu interitū benedici, eo quod sabbatū Christi benedictū est. Huc pertinet
 Hebræ. 3. ea quæ de sabbato ad Hebræos tertio scribuntur, et quarto, requieuit deus die septimo ab omnibus operibus suis
 I Deus quiescit in his creaturis, quia uult has glorificare

Adam excidit. In lege iterum præcipitur sabbatū, ut II
significetur futurū tamen, quanquā ceciderimus, ut qui= III
escat in nobis deus.

Quiescere deum in nobis, est non mouere creaturas IIII
ut agant naturalia opera, sed absorbere nos intra se, ubi
est æterna quies. Huc faciunt quæ sunt apud Esaiam de
sabbato, & in epistola ad Hebræos.

Illud quiescere non potest fieri integra uetere crea= V
tura, quia uetus creatura tantum est capax motionum na
turalium, ergo oportet eam destrui.

Vetus creatura destruitur uacante deo ipso, sic quie= VI
uit in sepulchro CHRISTVS.

Benedicere, est incolumitatē & profectū imperare, si Benedice
cut supra benedixit animantibus, id est dixit, ut existant. re quid
Ita hic septimo diei benedicit, id est dicit, ut proficiat hic
dies. Nam cum in creaturis incipit quiescere deus, septi=
mus dies est: illa uero quies est ppetua, iuxta illud Esaiæ
sexagesimo sexto: Erit sabbatum ex sabbato.

Sanctificare, est ad usus dei accommodare, sicut san= Esaiæ. 66
cta uasa dicuntur. Itaq; dies septimus est accommodatus Sanctifi=
usui dei. Et uide pugnantiam, deus quiescit sabbato & c. care
tamen cum sabbatū eius usui sanctificatū sit, necesse est ut
agat aliquid in eo? Respōdeo, sabbato cessat mouere na=
turali motionē, & absorbet in se creaturas, quod Esaias
uocauit sabbatum dedicatū. Itaq; quoad naturaliter mo=
uemur, nondum sabbatum est.

ANNOTATIONES PHIL:

Dignitas Præcedit conditio rerum ante describendam hominis et regnū conditionem, ut intelligatur omnia esse condita propter hominis. hominem, & hominem esse præpositum uniuersæ creaturæ, quæ hominis prærogatiua describitur psalmo octauo Et Collessen. primo de Christo Paulus ait: Omnia per ipsum, ex ipso, & in ipsum, id est, ut in hæredem qui dominetur omnibus: Et ad Romanos quarto. Promissio. Abrahæ, & semini eius, ut hæres esset mundi. Nam omnia quæ de hominis dignitate dicuntur, propter Christum dicuntur, in quo recuperauimus dignitatem amissam in Adam Magnū est autem credere Christum dominari, credere nobis subiecta esse omnia.

Hæc multis uerbis describuntur, ut fides de creatione confirmetur &c. de qua supra. Iam hoc quoq; obseruabis Pluuiam esse non naturalē colluuiem aquarum, sed opus dei fœcundantis terram &c. ut Deuteronomij undecimo: De cælo expectans pluuiam: & Actū decimoquarto: De cælo dans pluuiam & tempora fructifera. Sic scriptura per omnia nobis inculcat, non naturam aliquā esse, quæ per sese gignat, sed dei beneficia esse, omnia quæ gignuntur &c.

Quod homo compositus est ex pulueribus terræ sæpe in scripturis repetitur. Psalmo centesimo secundo: Recordatus est q, puluis sumus, homo sicut fœnum, dies eius sicut flos agri, id est, respexit uilitatem & miseriam nostram, ideo quemadmodum pater miseretur filiorum

¶ c. Itaque mortalitas & infirmitas nostra nobis propo-
sita est in puluere, sicut infra repetit: Puluis es, & in Psal. 26.
pulerem reuerteris.

Tractat Apostolus prima Corinthiorum decimoquī- I. Cor. 15.
to Adam primus factus est in animam uiuentem: Nouif-
simus Adam in spiritum uiuificantem, id est, Primus Adā
factus est, ut esset uiuus, uita naturali, ederet, biberet, gi- Egregia
gneret, haberet actiones naturales. Item ita conditus est collatio.
ut mori tamen posset. Nouissimus Adam, id est, omnes
qui in Christo resurgunt, sic sunt conditi, in spiritum ui-
uificantem, ut perpetuo uiuificentur spiritu, non habe-
ant actiones ullas naturales, sed tantum spirituales, amo-
rem dei, cognitionem dei, letitiam spiritualem, laudem
dei & c.

PLANTAUERAT AVTEM
dominus.

Qui totam terram opinantur paradisi uice futurā fu-
isse, eos necesse est fateri tamen, præ cæteris terræ parti-
bus unam aliquam amœnissimam, hic paradysum uocari,
quando & fluuium in eo esse hic scribitur, è quo deriuē-
tur Ganges, Nilus, Tigris, & Euphrates, & infra capi-
te sequente dicitur Cherub, & gladius flammeus eum lo-
cum custodire. Porro ubi sit, sciri nequit, nam et ortus Ni-
li ac Gāgis ignoratur: Ita ut in Prouerbiū cesserit de re Prouer-
ignota: Nili caput quære. Nobis satis esto, locū ī oriēte bium.

ANNOTATIONES PHIL.

esse, ubicunq; est, quem hortum hic uocat. Porro q; homo in paradysum positus est, iterum significat, eum præpositum fuisse omnibus creaturis, indicatur itē cura patris de seruando & alendo homine.

Lignum uitæ. Lignum uitæ, cuius fructus uiuificabant perpetuo. Lignum scientiæ boni & mali, ea arbor dicitur, quam lex interdixerat, quia enim lex bona & mala docet: Ideo

Allegor. arbor de qua lege cautum fuit lignū scientiæ boni et mali dicitur. Et ex ijs facile est allegoriam inuenire, ut uerbum uiuificū, intelligas lignum uitæ dici: Prouerbiorū

Prouer. 3. Lignum uitæ est, his qui adprehenderint eam, & qui tenuerint eā beati. Lex aut lignū scientiæ boni & mali

Quod paradiso imposuit hominem, significatū est hominē præesse reliquis omnibus creaturis, sicut supra dicit, hominem conditum non in spiritum uiuificantē, qui spiritualiter tantum mouetur, sed in animam uiuentem hoc est, cuius opera essent naturalia, edere, bibere, gignere &c. Ea opera hic quoq; indicat, cū ait: homini paradysum cōmissum esse, ut eum coleret.

Hæc lex duo insignia docet. Primū in legibus diuinis non esse spectandū quantū sit opus quod præceptum est, sed spectanda est uoluntas dei præipientis, qualecūq;

Disputatio impia de lege dei. quantillucūq; sit opus, quia ratio semp disputat de lege diuina, & iudicat eā iniquā esse, cur hoc uel illud cōstituerit, et uolūtate dei ab operis modo æstimat: Ita primū peccatū quotiē scūq; lex uiolatur, est infidelitas: Sicut in

Luca præcepit dominus, ut caueamus ne grauentur corda nostra crapula. Caro cogitat uile opus esse, et ab operis modo æstimat uoluntatem dei, legē contemnit. Sic in multis alijs fit, quæ in speciē nō sunt turpia, ubi sic cogitat caro, age, quid ista curet deus. Et hoc est quod Paulus ait: Omne quod non est ex fide, peccatum est.

Secūdo, hic spectāda est infirmitas nostra, q̄ si natura ite gra Adā nō potuit consistere re tam facili præcepta quāntominus nūc consistant corrupta, & hic se contemplantur hostes gratiæ.

MORTE MORIERIS.

Quidā hic offensi sunt, quare dicat: Morte morieris, cum tamen Adā non sit statim mortuus. Respondent alij, statim mortuū esse, quo ad animā. Alij dicūt, quia in Hebræis est moriens morieris, significari, mortalem fieri. Ergo sic sentio, simplicissime intelligēdū esse textū, ut sonant uerba. Nā & eo die mortuus est Adam, sicut ex capite sequenti adparet. Nā mori in scripturis proprie Mori in significat confundi à cōspectu dei. In Ioanne ait Christus: scrip. qđ Qui credūt in me, non morientur. Apud Esaiam: Omnis Esaias. q̄ inuocauerit eum non cōfundetur. Illa cōfusio ipsissima mors est: Et extinctus planē fuisse Adam, nisi uiuificatus fuisse iterū uerbo gratiæ: Ipsum semē cōteret caput tuū. Item tota natura sine spiritu dei uiuificante, planē moritur, quanquā nō semper sentiat mortem, quomodo Apostolus ait, prudentia carnis mors est.

ANNOTATIONES PHIL.

NON EST BONVM HOMINEM esse solum.

Eccle. 4. Hic expressa est lex charitatis, tum multiplicandi generis humani causa, adeoque hominis adiuuandi causa homo conditus scribitur. Ortus noster, nutritio, educatio breuiter omnes uitae necessitates ab alieno praesidio pendunt. Et hanc societatem hominum magnificat Salomon Ecclesiast. quarto: Si unus ceciderit, ab altero fulcietur. *Ve soli, quia cum ceciderit, non habet subleuantem se &c.* Et in corporalibus quidem satis adparet quis sit mutuus usus hominum inter se.

In spiritualibus idem Christus expressit, cum dedit potestatem remittendi peccata. Item: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis &c. Et quae hic naturae hominis tribuuntur, ea potissimum ac primum sunt in Christo requirenda: quia in Christi cognitionem haec omnia destinata sunt, quod homo conditus est, ut homini sit auxilio, id ita proprium est naturae Christi, ut praeterea nulli. Et nisi hoc in Christo uideris, nondum nouisti Christum, ipse pro nobis mortuus, ideo resuscitatus est, ut adiuuaret, ut subleuaret, ut tueretur fratres suos. Praeterea nos sumus costa, ex eius latere execta, & pro costa lateri eius caro inserta est, ut ipse sit infirmus, nos ualidi &c.

HOC NUNC OS EX OSSIBUS meis.

Hoc quoque argumentum est omnia homini subiecta esse &c.

ERAT AVTEM VTERQUE
nudus.

Pudor ex peccati conscientia fit, propterea uacasse peccato eos significat, cum negat erubuisse.



CAPVT TERTIVM.

Quia de spirituum conditione nihil supra dixit ideo Satanam non suo aliquo nomine, sed serpentis uocat, & in serpente representat, ut uersutiam, insidias, ingenium Satanae ex serpente aestimemus, ut infra: Super pectus tuum ingredieris &c. Sunt enim omnes creaturae corporales, rerū, & euētūū typi et figurae

Dixi supra, in omni lege nō opus, sed uoluntatem diuinam spectandam esse. Caro de uoluntate dei non iudicat, sed opere, & de opere iudicare incipit, nec tribuit deo sapientiam & iustitiam, sicut est experiri in omnibus tentationibus, in quibus aliās stulte, aliās inique constituisse deum, iudicamus. Hoc argumento primum sollicitat imbecillum rationem mulierculae Satan. Et quae hic extrinsecus geruntur, omnia geri solent in cordibus hoīm. Sic enim Satan alios alio impellit, illū ad libidines

Carnis iudicium.